

УДК 657

Співак Сергій

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РИНОК КОНСАЛТИНГОВИХ ПОСЛУГ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

Spivak Serhii

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

MARKET OF CONSULTING SERVICES: ACCOUNTING ASPECT

Консалтинг можна вважати надання послуг з консультування, інформаційної підтримки у різних сферах господарської діяльності. По-суті, консалтингова послуга - це інтелектуальний продукт, що залишається у володінні клієнта після завершення консультування. За більшого масштабу це можуть бути й певні дослідження, які можуть включати збирання та обробку даних. При цьому ключовим має бути наявність власної позиції, інтерпретацій, висновків від надавача консалтингової послуги.

Виходить, що слід керуватися лише загальними уявленнями і консалтингові послуги обліковуються як і решта послуг без певної специфіки. Консалтинг можна вважати надання послуг з консультування, інформаційної підтримки у різних сферах господарської діяльності.

Відповідно до КВЕД-2010, то в ньому можна знайти цілі групи видів діяльності, які можна вважати консалтингом, наприклад:

- консультування з питань комерційної діяльності й керування (70.22);
- консультування з питань інформатизації (62.02);
- діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах (71.12);
- діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування (69.20);
- консультування з питань ведення лісового господарства (входить до 02.40);
- консультування у сфері архітектури з питань: проектування будівель, у т.ч. складання робочих креслень планування міст, у т.ч. ландшафтної архітектури (входить до 71.11);
- консультування у сферах: проектування машинобудування, промислового будівництва, машинобудування, організації виробництва, системотехніки, техніки безпеки (входить до 71.12);
- маркетингові консультації (входить до 73.11);
- медичне консультування та лікування у сфері загальної медицини, які надають лікарі загального профілю (входить до 86.21);
- консультування у сфері навколишнього середовища (входить до 74.90);
- діяльність консультантів, окрім діяльності консультантів у сферах архітектури, інжинірингу та керування (входить до 74.90) [4].

Як будь-який вид господарської діяльності консалтинг підлягає обліку, проте для фіксування факту здійснення консалтингових послуг перш за все необхідно встановити послідовність надання консалтингової послуги з визначенням можливих методів, що використовуються для виконання того чи іншого етапу. Результатом консалтингу може бути як звичайна рекомендація щодо подальших дій клієнта, так і нова технологія здійснення операцій, яка сприятиме інноваційному розвитку клієнта (у подальшому стає інтелектуальною власністю консалтингової компанії), при цьому такий продукт має нематеріальний характер.

Залежно від того, який саме результат надання консалтингових послуг планується, є відмінності в обліку такого процесу відповідно до принципу бухгалтерського обліку «превалювання сутності над формою» (ст. 4 Закону України

«Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»). В окремих випадках результат надання консалтингової послуги може бути відчуженим від консультанта, коли виникає інноваційний продукт, на який оформлюється авторське право. З іншої сторони не всі консалтингові продукти можуть бути безпосередньо джерелом отримання доходу.

До податкового обліку консалтингу слід підходити таким же чином, як і до інших послуг. По-перше, має бути належно оформлений акт прийому-передачі наданих послуг. Окрім обов'язкових реквізитів зі ст. 9 Закону про бухгалтерський облік акт повинен містити якомога детальніше конкретизувати, що саме було зроблено, а не загальні фрази “надано консалтингові послуги” чи “надано інформаційно-консультаційні послуги”. В акті надання послуг необхідно детально описати суть наданої послуги, а повинні додаватись додаткові документи, які свідчать про зв'язок послуги з господарською діяльністю підприємства – договір про надання послуг, звіт про наданні послуги тощо. При відображенні в бухгалтерському обліку господарських операцій з надання консультаційних послуг потрібно точно визначити порядок формування доходів і витрат. При цьому треба пам'ятати, що відповідно до п. 10 П(С)БО 15 «Дохід» [2], який пов'язаний з наданням послуг, визначають, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції. Для цього мають виконуватися така умова – можлива достовірна оцінка доходу. Результат операцій із надання послуг може бути оцінений тільки за таких умов: можлива достовірна оцінка доходу; імовірність надходження економічних вигід від надання послуг; можлива достовірна оцінка ступеня завершеності надання послуг на дату балансу; можливо достовірно оцінити витрати, здійснені для надання послуг та необхідні для їх завершення.

У бухгалтерському обліку консалтингові послуги відображаються в залежності від їх призначення: 92 “Адміністративні витрати” – юридичні, бухгалтерські, управлінське консультування; 93 “Витрати на збут” – маркетингові послуги; 91 “Загальновиробничі витрати” – інжинірингові послуги, екологічний аудит тощо. Послуги з інформатизації в можуть бути на будь-якому з даних рахунків, так як можуть бути різного спрямування. Наприклад, консультації з установки управлінської інформаційної системи на підприємстві належать до рахунку 92, а якщо вони стосуються процесу виробництва, то й до рахунку 91.

На підприємствах, основна діяльність яких – надання консультаційних послуг, для обліку доходів, пов'язаних із такою діяльністю, використовують субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг». За кредитом субрахунку 703 відображається отриманий (визнаний) дохід від надання послуг, за дебетом – сума непрямих податків (ПДВ), знижок та сума списання чистого доходу у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» (субрахунок 791 «Результати операційної діяльності»). Визнаний дохід від наданих консультаційних послуг відображається кореспонденцією рахунків: Дт 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» Кт 703.

Список використаних джерел:

1. Рейкін В.С., Макара О.В. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct39-16>.
2. Королюк Т. Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу / Т. Королюк, С. Співак // Галицький економічний вісник. — Т. : ТНТУ, 2022. — Том 78-79. — № 5-6. — С. 58–64. — (Облік і оподаткування).
3. Онищенко В. Консалтингові послуги в Україні. *Головбух*. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7772konsaltingov-poslugi>.